

În cauza Piermont împotriva Franței¹

Curtea Europeană a Drepturilor Omului, constituită, conform articolului 43 (art. 43) din Convenția pentru apărarea Drepturilor Omului și Libertăților fundamentale (Convenția) și conform clauzelor pertinente din regulamentul A², într-o Cameră formată din următorii judecători:

Dnii R. Ryssdal, *președinte*,
F. Matscher,
L.-E. Pettiti,
Dna E. Palm,
Dnii A.N. Loizou,
J.M. Morenilla,
Sir John Freeland,
Dnii J. Makarczyk,
K. Jungwiert,

Precum și Dl H. Petzold, *grefier*,

După ce au deliberat în camera consiliului la 24 noiembrie 1994 și 20 martie 1995,
Pronunță următoarea hotărâre, adoptată la 20 martie 1995:

PROCEDURA:

1. Cauza a fost deferită Curții de către Comisia Europeană a Drepturilor Omului (Comisia) la 11 martie 1994, în termenul de trei luni prevăzut de articolele 32 paragraful 1 și 47 (art. 32-1, art. 47) din Convenție. La originea cauzei se află două cereri (nr 15773/89 și nr 15774/89) îndreptate împotriva Republicii franceze și a cărei cetățeană, Dna Dorothee Piermont, a sesizat Comisia la 6 și 8 noiembrie 1989 în temeiul articolului 25 (art. 25).

Cererea Comisiei face trimitere la articolele 44 și 48 (art. 44 și 48), precum și la declarația prin care Franța recunoaște jurisdicția obligatorie a Curții (articolul 46) (art. 46). Ea are drept obiect obținerea unei decizii care să stabilească dacă situația de fapt din cauză demonstrează o încălcare de către Statul pârât a cerințelor articolului 2 din Protocolul nr. 4 (P4-2), precum și a articolelor 10 și 14 (art. 10, art. 14) din Convenție.

2. Răspunzând invitației făcute în conformitate cu articolul 33 paragraful 3 d) din Regulamentul A, reclamanta și-a manifestat dorința de a participa la audieri și și-a desemnat avocații (articolul 30). Guvernul german, fiind informat de grefier de

Nota grefierului

1. Cauza are nr. 5/1994/452/531-532. Primele două cifre indică poziția din anul introducerii cererii, ultimele trei indică locul pe lista cuprinzând cazurile cu care Curtea a fost sesizată și pe lista cuprinzând plângerile inițiale (la Comisie) corespunzătoare.

2 Regulamentul A se aplică tuturor cauzelor deferite Curții până la intrarea în vigoare a Protocolului nr. 9 (P9) și ulterior doar cauzelor cu privire la Statele care nu erau legate de acest protocol (P9). El corespunde Regulamentului intrat în vigoare la 1 ianuarie 1983, așa cum a fost amendat de mai multe ori ulterior.

posibilitatea de a interveni în procedură (articolul 48, punctul b) (art. 48-b) din Convenție și 33 paragraful 3 b) din Regulamentul A), nu a manifestat intenția de a interveni.

3. Camera care urma să fie constituită era compusă de drept din Dl L.-E. Pettiti, judecător ales de cetățenie franceză (articolul 43 din Convenție) (art. 43) și din Dl R. Ryssdal, președintele Curții (articolul 21 paragraful 3b) din Regulamentul A). La 24 martie 1994, în prezența grefierului, Dl R. Ryssdal a tras la sorți numele celorlalți șapte membri, și anume Dl F. Matscher, Dna E. Palm, Dl A. N. Loizou, Dl J. M. Morenilla, Sir John Freeland, Dl J. Makarczyk și Dl K. Jungwiert (articolele 43 *in fine* din Convenție și 21 paragraful 4 din Regulamentul A) (art. 43).

4. În calitate de președinte al Camerei (articolul 21 paragraful 5 din Regulamentul A), Dl Ryssdal i-a consultat, prin intermediul grefierului, pe agentul guvernamental francez (Guvernul), pe delegatul Comisiei și pe avocații reclamantei cu privire la organizarea procedurii (articolele 37 paragrafele 1 și 38). Conform ordonanței pronunțate în consecință grefierul a primit memoriul reclamantei la 11 august 1994 și cel al Guvernului la 12 august. La 1 septembrie, secretarul Comisiei l-a informat că delegatul își va exprima opiniile la audiere.

5. La 21 septembrie 1994, după ce a fost consultat agentul guvernamental și delegatul Comisiei, camera a hotărât să nu audieze un martor din Polinezia franceză, măsura solicitată de către reclamantă.

6. La 13 octombrie 1994, Comisia a furnizat informațiile procedurii care se desfășura în fața ei, după cum a solicitat grefierul la instrucțiunea președintelui.

7. În conformitate cu decizia președintelui dezbaterile s-au derulat în public la 21 noiembrie 1994, la Palatul Drepturilor Omului din Strasbourg. Curtea a avut anterior o ședință de pregătire.

La audiere au participat:

- *din partea Guvernului*

Dl M. Perrin de Brichambaut, directorul Afacerilor
Juridice, Ministerul Afacerilor Externe,

agent,

Dl Y. Charpentier, director adjunct la direcția drepturilor omului,
Departamentul Afaceri Juridice, Ministerul Afacerilor Externe,

Dna M. Merlin-Desmartis, consilier la tribunalul administrativ
detașat, Direcția Afaceri Juidice, Ministerul Afacerilor Externe,

Dl L. Rinuy, șeful Biroului Afacerilor Juridice și Oficiului
Stării Civile, Direcția Afacerilor Politice, Ministerul
Departamentelor și Teritoriilor de dincolo de ocean,

Dna M. Pauti, șeful Biroului de Drept Comparat și Internațional,
Direcția Libertăților Publice și Afaceri Juridice, Ministerul
Afacerilor Interne,

consilieri;

- *din partea Comisiei*

Dl A. Weitzel,

delegat;

- *din partea reclamantei*

Dl F. Roux, avocat
Dna G. Lang-Chemol, avocat
Dna M.P. Canizares, avocat

consilier,

consilieri.

Curtea a ascultat declarațiile Dlui Weitzel, Dlui Roux, Dnei Lang-Chemol, Dnei Canizares și Dlui Perrin de Brichambaut, precum și răspunsurile Dlui Perrin de Brichambaut și cele ale Dlui Roux la întrebarea unuia dintre membrii ei.

ÎN FAPT

I. CIRCUMSTANȚELE CAUZEI

8. Dna Dorothee Piermont, cetățeană germană domiciliată la Remagen, este de mai demult o militantă ecologistă și pacifistă. La epoca faptelor ea era membră a Parlamentului european.

A. Măsura întreprinsă în Polinezia franceză

1. Decizia de expulzare și interdicția de intrare

9. La invitația Dlui Oscar Temaru, președintele Frontului de Eliberare din Polinezia franceză, reclamanta s-a stabilit pe teritoriul polinezian cu traiul pentru o perioadă de la 24 februarie până la 3 martie 1986, pe durata campaniei electorale ce preceda alegerile legislative și alegerile în adunarea teritoriale care urmau să aibă loc la 16 martie.

10. De îndată ce a coborât din avion, la ordinul Înaltului Comisar al Republicii în Polinezia franceză, poliția aeriană și de frontieră a invitat-o să fie rezervată în afirmațiile sale cu privire la afacerile interne franceze, în caz contrar ea risca să fie expulzată.

11. Dna Piermont a participat la 28 februarie 1986 la o reuniune publică și la 1 martie, cu aproximativ alte nouă sute de persoane, la marșul tradițional antinuclear și pentru independență. Această demonstrație, care a atras mai puține persoane decât în anii precedenți, a avut loc fără incidente pe străzile din Faa, un oraș limitrof Papeete în care demonstrația a fost interzisă printr-un ordin al Înaltului Comisar din cauza riscului de „tulburare gravă a ordinii publice”.

Pe parcursul demonstrației reclamanta a denunțat continuarea testelor nucleare și prezența franceză în Pacific. În ziare afirmațiile sale au fost relatate în felul următor:

„Dna Piermont a luat cuvântul în franceză pentru a evoca în special circumstanțele în care, la sosirea ei la aeroportul din Tahiti, ‚șeful polițiștilor‘ responsabil de poliția de frontieră și aeriană a avertizat-o cu privire la ingerința pe care ar fi constituit-o participarea la o manifestație publică în perioada campaniei electorale.

Dna Piermont, răspunzând poliției că se va manifesta dacă va fi invitată, a declarat sâmbătă manifestanților adunați în jurul ei că, atunci când este vorba de ingerință, prezența franceză era o ingerință în afacerile polineziene, o ingerință materializată și că această ingerință, în opinia ei, se manifesta prin testele nucleare în Mururoa.

Estimând că în Polinezia franceză, presa în ansamblu se opune evoluției în direcția independenței și susține continuarea testelor nucleare, Dna Piermont a anunțat că ‚verzii‘ germani au decis să doneze un milion de [franci] CFP Frontului de Eliberare din Polinezia pentru a crea ‚un ziar care va spune adevărul!‘.”

12. A doua zi, la 2 martie 1986, Înalțul Comisar a emis o hotărâre de expulzare pe numele reclamantei interzicându-i să intre din nou pe teritoriu. El se baza pe următoarele motive:

„Luând în considerare că toți cetățenii străini trebuie să respecte o anumită neutralitate față de teritoriul Republicii franceze care îi primește;

Luând în considerare că în pofida avertismentelor orale cu privire la obligația de a fi rezervată, în special pe parcursul unei campanii electorale, care i-au fost făcute la sosirea ei la 24 februarie 1986, Dna Piermont a declarat în timpul unei manifestații publice referitoare la independența teritoriului și împotriva testelor nucleare, că Franța comitea acte de ingerință în afacerile polineziene;

Luând în considerare că aceste declarații aduc atingere politicii Franței.”

13. Hotărârea în cauză a fost anunțată interesatei la 3 martie 1986 când ea deja era labordul avionului spre Noua Caledonie.

2. Recursul în anulare

a) În fața tribunalului administrativ din Papeete

14. La 15 aprilie 1986, Dna Piermont a sesizat tribunalul administrativ din Papeete cu două cereri, prima pentru a obține amânarea executării, iar cea de-a doua în vederea anularării sale.

15. Jurisdicția a refuzat prima la 8 iulie 1986. În schimb, printr-o hotărâre din 23 decembrie 1986, ea a admis-o pe a doua din următoarele motive:

„Luând în considerare că conform dispozițiilor articolului 7 din legea (...) din 3 decembrie 1849 (...) reprezentantul Statului poate ‚printr-o măsură a poliției‘ să ceară oricărui străin să părăsească imediat teritoriul francez; că dacă reprezentantul Statului în teritoriu dispune, nu doar conform acestor dispoziții (...), de o putere mare discreționară ce-i permite să asigure eficient menținerea ordinii, el trebuie, în orice caz, să exercite

puterea care i-a fost investită într-un mod ce respectă libertatea de circulație și de exprimare care sunt garantate nu doar de textele Comunității europene, dar mai întâi de Constituție și de principiile generale de drept pe care Republica le recunoaște atât pentru conaționali săi, cât și pentru străini prezența și atitudinea cărora în teritoriu nu constituie o amenințare pentru ordinea publică.

Luând în considerare că, în primul rând, afirmațiile reclamantei (...) nu prezentau nici un caracter rebel și nu puteau să constituie în sine un risc serios de tulburare a ordinii publice; că nu puteau deci justifica măsura litigioasă.

Luând în considerare că, în al doilea rând, și în afară de aceasta, din documentele dosarului rezultă că această măsură a fost decisă în momentul în care interesata se pregătea să părăsească spontan teritoriul; că în aceste condiții, ea nu putea fi considerată drept indispensabilă pentru menținerea ordinii în teritoriu.

Luând în considerare că de aici rezultă, și fără a fi necesar de a face apel la sistemul juridic internațional sau comunitar, că principiile generale ale dreptului intern sunt suficiente pentru a stabili că decizia litigioasă este un exces de putere; că de aceea ea poate fi anulată.”

b) În fața Consiliului de Stat

16. Ministrul Departamentelor și Teritoriilor de peste mări a sesizat Consiliul de Stat la 16 martie 1987 pentru ca el să anuleze hotărârea.

17. La 12 mai 1989, Consiliul de Stat a admis cererea bazându-se pe următoarele motive:

„Luând în considerare că din informațiile dosarului rezultă că Dna Piermont, în timpul șederii sale în Polinezia franceză, în decursul manifestațiilor publice organizate pe parcursul campaniei pentru alegerile legislative și alegerile teritoriale, a făcut afirmații violente și ostile cu privire la politica de apărare a Franței și integritatea teritoriului său; că, luând în considerare, în circumstanțele cauzei, faptul că acțiunile Dnei Piermont constituiau o amenințare a ordinii publice și hotărând din aceste motive expulzarea interesatei de pe teritoriu, Înalțul Comisar al Republicii nu a comis o eroare evidentă de apreciere; că deci Ministrul Departamentelor și Teritoriilor de peste mări are dreptul să susțină că tribunalul administrativ din Papeete pentru a anula hotărârea din 2 martie 1986, s-a bazat pe absența motivelor de natură să justifice expulzarea Dnei Piermont.

(...)

Luând în considerare că în absența dispozițiilor care să o facă aplicabilă în teritoriul Polineziei și Dependțelor, legea din 11 iulie 1979 referitoare la motivarea actelor administrative, și la ameliorarea relațiilor între public și administrație nu se aplică în acest teritoriu; și nici o altă dispoziție legislativă sau reglementară nu impune motivarea unei măsuri politice.

Luând în considerare că dacă Dna Piermont invocă stipulațiile Tratatului de la Roma cu privire la libera circulație pe teritoriul Statelor membre, articolele 135 și 227 din Tratat atribuie punerea în acțiune a acestei libertăți în țările asociate, care includ și teritoriile de peste ocean ale Franței, convențiilor ulterioare care cer unanimitatea Statelor membre; că în absența unor asemenea convenții, măsura, în orice caz, nu va fi întreprinsă.

Luând în considerare că privilegiile și imunitățile recunoscute pentru membrii Parlamentului european de către articolele 6-11 din Protocolul din 8 aprilie 1965, asigură acestora libera deplasare pentru a merge la Parlament și îi protejează împotriva unei măsuri de urmărire sau de reținere pe durata reuniunilor sale, însă care nu ar fi un obstacol pentru luarea unei măsuri a poliției precum cea care a fost luată împotriva Dnei Piermont.

Luând în considerare că în final, măsura atacată nu aduce atingere la libertatea de exprimare definită în articolele 10 și 14 (art. 10, art. 14) din Convenția europeană pentru drepturile omului și a libertăților fundamentale și decurge din articolul 2 paragraful 3 din Protocolul nr. 4 (P4-2) anexat la Convenție, care autorizează restricțiile la libera circulație bazate pe interesele securității naționale, siguranța publică și ordinea publică.”

A. Măsura întreprinsă în Noua Caledonie

1. Hotărârea de interdicție de intrare

18. După ce a părăsit Polinezia franceză la 3 martie 1986 (paragraful 13 de mai sus), Dna Piermont, s-a îndreptat spre Noua Caledonie, fiind invitată de către aleșii localnici, inclusiv de președintele Frontului de Eliberare națională kanake socialist. La 4 martie, ora 13.55 ea a debarcat în aeroportul din Nouméa. După ce a fost supusă, împreună cu ceilalți pasageri, controlului de către agenții poliției aerului și frontierelor, care i-au ștampilat pașaportul, un funcționar al poliției a condus-o într-un birou din aeroport unde a fost reținută până la plecare.

19. Fiind anunțați de sosirea reclamantei, aproximativ patruzeci de militanți numiți loialiști au așteptat-o pentru a-și exprima ostilitatea față de la prezența ei pe teritoriu. Ei au făcut cunoscut faptul că nu vor pleca atâta timp cât deputatul european se află pe teritoriul caledonian.

20. În fața riscurilor de confruntări și în urma unor tentative fără succes de conciliere, Înalțul Comisar al Republicii în aceeași seară a luat decizia de a interzice intrarea Dnei Piermont pe teritoriul Noii Caledonii, motivând-o astfel:

„Luând în considerare ordinul de expulzare și interdicția de intrare emise de Înalțul Comisar al Republicii cu privire la Dna Piermont (...) din 2 martie 1986;

Considerând că prezența Dnei Dorothee Piermont, de naționalitate germană (R.F.G.), pe teritoriul Noii Caledonii, în special, pe durata campaniei electorale, suscită și probabil va suscita dezordinea publică (...)”

Un comisar al poliției i-a notificat această hotărâre chiar în incinta aeroportului la aproximativ ora 18.30.

Pe la miezul nopții, reclamanta a fost ambarcată la bordul unui avion ce zbura spre Tokyo, pașaportul ei fiind din nou ștampilat.

2. Recursul în anulare

a) În fața tribunalului administrativ din Nouméa

21. La 23 aprilie 1986, Dna Piermont a sesizat tribunalul administrativ din Nouméa cu o cerere de anulare a hotărârii care îi interzicea intrarea pe teritoriul Noii Caledonii.

22. Printr-o hotărâre din 24 decembrie 1986, care a urmat concluziile comisarului guvernului, tribunalul în cauză a anulat decizia incriminată în lipsă de motivare. El a declarat:

„Luând în considerare că în termenii articolului 1 din legea din 11 iulie 1979 cu privire la motivare, actele administrative „(...) trebuie să motiveze deciziile care (...) limitează exercitarea libertăților publice sau într-un mod general constituie o măsură a poliției”.

În conformitate cu termenii articolului 3 din aceeași lege „motivarea solicitată de către legea de față trebuie să fie scrisă și să conțină enunțul considerațiilor de drept și de fapt care constituie baza deciziei.

Luând în considerare că dacă hotărârea atacată o vizează pe cea din 2 martie 1986 a Înalțului Comisar al Republicii Polinezia franceză, care pronunța expulzarea și interdicția de intrare a Dnei Peirmont pe acest teritoriu, Înalțul Comisar al Republicii în Noua Caledonie și Dependențelor nu a declarat că adoptă termenii acestei hotărâri, al cărei text nu este nici incorporat și nici anexat la decizia sa; că această viză nu a putut în consecință să țină locul unei motivații cerute de legei.

Luând în considerare că, limitându-se doar la indicarea faptului că „prezența pe teritoriul Noii Caledonii și Dependențelor, în special în perioada campaniei electorale, a Dnei Dorothee Piermont, de naționalitate germană (R.F.G.), suscită și e susceptibilă să provoace dezordinea publică” fără a specifica elementele care sunt la baza faptelor ale acestei măsuri a poliției, Înalțul Comisar al Republicii în Noua Caledonie și Dependente nu a satisfăcut exigențele articolului 3 din legea citată anterior; deci, și fără a fi necesară examinarea altor posibilități ale cererii, Dna Piermont poate solicita anularea acestei hotărâri.”

b) În fața Consiliului de Stat

23. Ministrul Departamentelor și Teritoriilor de peste ocean a înaintat un recurs la 16 martie 1987 Consiliului de Stat.

24. Printr-o hotărâre din 12 mai 1989, acesta din urmă a anulat hotărârea atacată. După ce a constatat neaplicabilitatea pe teritoriul Noii Caledonii și Dependențelor a legii din 11 iulie 1979 menționate anterior, el s-a bazat pe următoarele motive:

„Luând în considerare că în termenii articolului 7 din legea din 3 decembrie 1849 cu privire la naturalizarea și șederea străinilor în Franța, menținută în vigoare pe teritoriile de peste ocean menținută în vigoare și aplicabilă pe teritoriul Noii Caledonii și Dependențelor: „ministrul afacerilor interne poate, printr-o măsură a poliției, să ceară unui străin ce călătorește sau unei persoane ce locuiește în Franța să părăsească imediat teritoriul francez și să-l conducă până la frontieră” (...); că ținând cont atât de acțiunile Dnei Piermont din zilele precedente, cât și de tulburările provocate de anunțarea sosirii sale în teritoriu, Înalțul Comisar, estimând că prezența Dnei Piermont constituia o amenințare pentru ordinea publică și interzicând din acest motiv accesul interesatei pe teritoriul Noii Caledonii, nu a comis nici o eroare evidentă de apreciere.

Luând în considerare că dacă Dna Piermont invocă stipulările Tratatului de la Roma cu privire la libera circulație pe teritoriul Statelor membre, articolele 135 și 227 din Tratat atribuie punerea în aplicare a libertății de circulație în țările asociate, din care fac parte și teritoriile franceze de peste mări, la convenții ulterioare, care solicită unanimitatea Statelor membre; că în lipsa unor asemenea convenții măsura nu va fi primită.

Luând în considerare că privilegiile și imunitățile recunoscute pentru membrii Parlamentului european în articolele 6 – 11 din Protocolul din 8 aprilie 1965, asigură acestora libera deplasare pentru a merge la Parlament și îi protejează împotriva oricărei urmăririi sau de reținere pe parcursul reuniunilor lor, însă nu pot reprezenta un obstacol pentru publicarea unei măsuri a poliției precum cea întreprinsă împotriva Dnei Piermont.

Luând în considerare că în sfârșitul măsura atacată nu aduce atingere libertății de exprimare definită în articolele 10 și 14 (art. 10, art. 14) din Convenția europeană pentru apărarea drepturilor omului și libertăților fundamentale și decurge din articolul 2 paragraful 3 din Protocolul nr. 4 (P4-2) anexat Convenției menționate, care autorizează restricții la libertatea de circulație bazate pe interesele securității naționale, siguranța publică și ordinea publică.”

3. Abrogarea hotărârii

25. La 23 noiembrie 1994, Înalțul Comisar al Republicii a abrogat, hotărârea din 4 martie 1986 pe motiv că nu se mai putea, luând în considerație circumstanțele, opune intrării în teritoriul Noii Caledonii a Dnei Piermont”.

II. DREPTUL ȘI PRACTICA PERTINENTE

A. Dreptul francez

1. Generalități

26. Teritoriile de peste ocean („TPO”) sunt parte integrantă a teritoriului Republicii.

27. Cu toate acestea, în virtutea principiului specificului legislativ (articolele 74 și 76 din Constituție), un text nu este aplicabil în TPO decât dacă el prevede în mod explicit aplicarea în cauză sau dacă aceasta a fost promulgată.

28. La depunerea la 3 mai 1974 a instrumentelor de ratificare a Convenției și Protocolului nr. 4 (P4), Statul francez a declarat că aceste texte se vor aplica „întregului teritoriu al Republicii, ținându-se cont, în ceea ce privește teritoriile de peste ocean, de necesitățile locale la care face referință articolul 63 (art. 63) din Convenție”.

2. Intrarea și șederea străinilor

a) Legislația

29. Ordonanța din 2 noiembrie 1945 cu privire la condițiile de intrare și de ședere ale străinilor în Franța, în vigoare în Franța metropolitană, nu a fost promulgată în TPO și, în consecință, nu este aplicabilă.

Textul aplicabil în domeniu este o lege din 3 decembrie 1849 cu privire la naturalizarea și șederea străinilor articolul 7, alineatul 1 prevede:

„Ministrul Afacerilor Interne poate, prin măsură politică, să ceară oricărui străin care călătorește sau care își are reședința în Franța, să părăsească imediat teritoriul francez, și să-l conducă până la frontieră.”

Această lege a fost declarată aplicabilă coloniilor prin legea din 29 mai 1874. Legea din 6 septembrie 1984 conferă, în TPO, împuterniciri ministrului Afacerilor Interne Înaltului Comisar al Republicii.

b) Jurisprudența Consiliului de Stat

30. În materie de expulzare sau de refuz de acces pe teritoriu, controlul exercitat de Consiliul de Stat, la epoca faptelor, se limita la o eroare evidentă de apreciere (vezi, de exemplu, hotărârea Oficiului Național de Imigrare din 22 octombrie 1975, Recueil Lebon 1975, p. 520, și, în ceea ce privește o expulzare din Noua Caledonie, hotărârea Julbe-Saez din 6 octombrie 1978, Recueil Lebon, 1978, p. 900).

În special, în ceea ce privește activitățile politice ale străinilor, Consiliul de Stat a considerat, în hotărârea Perregaux din 13 mai 1977 (Recueil Lebon 1977, p. 216), că „un comportament politic nu justifică în sine expulzarea legală a unui străin prezența căruia pe teritoriul francez nu constituia o amenințare pentru ordinea publică”.

B. Dreptul comunitar

1. *Câmpul de aplicare al tratatului care a instituit Comunitatea economică europeană*

31. La momentul desfășurării faptelor, articolul 227 din tratatul care a instituit Comunitatea economică europeană („tratatul CEE”) era formulat în felul următor:

„1. Tratatul de față se aplică Regatului Belgiei, Regatului Danemarccii, Republicii Federative Germane, Republicii Elene, Regatului Spaniei, Republicii franceze, Irlandei, Republicii italiene, Marelui Ducat al Luxemburgului, Regatului Țărilor de Jos, Republicii portugheze și Regatului Unit al Marii Britanii și Irlandei de Nord.

2. În ceea ce privește Algeria și departamentele franceze de peste ocean, dispozițiile particulare și generale ale tratatului de față referitoare la:

- libera circulație a mărfurilor,
- agricultură, cu excepția articolului 40, paragraful 4,
- liberalizarea serviciilor,
- regulile de concurență,
- măsurile de protecție prevăzute în articolele 108, 109 și 226.
- instituții,

sunt aplicabile începând cu intrarea în vigoare a prezentului tratat.

Condițiile de aplicare a altor dispoziții ale tratatului de față vor fi determinate la cel mult doi ani după intrarea sa în vigoare, prin deciziile Consiliului, care va statua unanim în ceea ce privește propunerea Comisiei.

Instituțiile Comunității vor avea grijă, în cadrul procedurilor prevăzute de tratatul de față și în special de articolul 226, să permită dezvoltarea economică și socială a acestor regiuni.

3. Țările și teritoriile de peste mări, lista cărora figurează în anexa IV a prezentului tratat, reprezintă obiectul regimului special de asociere definit în partea a patra a acestui tratat.

Tratatul de față nu se aplică țărilor și teritoriilor de peste mări întreținând relații speciale cu Regatul Unit al Marii Britanii și al Irlandei de Nord, care nu sunt menționate în lista citată anterior.”

32. TPO, inclusiv Polinezia franceză și Noua Caledonie, figurează printre teritoriile enumerate în anexa IV din tratatul CEE. Articolele 131 – 136 *bis* ale acestuia din urmă stabilesc regimul lor special de asociere.

33. În ceea ce privește libera circulație a muncitorilor, articolele 48 și 135 prevăd:

Articolul 48

„1. Libera circulație a muncitorilor este asigurată în interiorul Comunității cel târziu la expirarea unei perioade de tranziție.

2. Ea include abolirea oricărei discriminări, bazată pe naționalitate, între muncitorii Statelor membre, în ceea ce privește angajarea, remunerarea și alte condiții de muncă.

3. Ea deține dreptul, sub rezerva limitărilor justificate de motivele de ordin public, de securitate publică și de sănătate publică:

a) să accepte ofertele efective de angajare,

b) de a se deplasa liber în acest scop pe teritoriile Statelor membre,

c) să rămână pe o perioadă anumită într-un Stat membru cu scopul de a se angaja în conformitate cu dispozițiile legislative, reglementare și administrative ce reglementează angajarea muncitorilor naționali,

d) să rămână, în condițiile care reprezintă obiectul reglementărilor de aplicare stabilite de Comisie, pe teritoriul unui Stat membru după ce a fost angajat.

(...)”

Articolul 135

„Sub rezerva dispozițiilor care administrează sănătatea publică, securitatea publică și ordinea publică, libertatea de circulație a muncitorilor din [TPO] în Statele membre și a muncitorilor Statelor membre în [TPO] va fi reglementată de convenții ulterioare care solicită unanimitatea Statelor membre.”

34. Modalitățile procedurii de asociere la CEE a țărilor și teritoriilor de peste ocean sunt definite de o convenție de aplicare din 16 decembrie 1980, reînnoită la 30 iunie

1986. Regimul tinde spre dezvoltarea economică și socială a teritoriilor în cauză, însă nu presupune libera circulație.

2. Protocolul cu privire la privilegiile și imunitățile a Comunităților europene

35. Protocolul cu privire la privilegiile și imunitățile a Comunităților europene, semnat la 8 aprilie 1965, conține un articol III referitor la membrii Parlamentului european care prevede:

Articolul 8

„Nici o restricție de ordin administrativ sau de alt tip nu este impusă liberei circulației a membrilor Parlamentului european care se deplasează la locul reuniunilor Parlamentului european sau se întorc de acolo.

Membrii Parlamentului european trebuie să se conformeze în ceea ce privește vama și controlul valutei:

- a) în conformitate cu propriul Guvern, aceleași facilități ca și cele recunoscute pentru înalții funcționari care pleacă în străinătate cu misiuni oficiale temporare;
- b) în conformitate cu Guvernele altor țări membre, aceleași facilități ca și cele recunoscute reprezentanților Guvernelor străine aflați în misiune oficială temporară.”

Articolul 9

„Membrii Parlamentului european nu pot fi cercetați, reținuți sau urmăriți în baza opiniilor sau voturilor emise de către ei în exercitarea funcțiilor lor.”

Articolul 10

„Pe durata sesiunii Parlamentului european, membrii acestuia beneficiază:

- a) pe teritoriul național, de imunități recunoscute membrilor Parlamentului țărilor lor;
- b) pe teritoriul oricărui alt Stat membru, sunt scutiți de orice măsură de reține și urmărire judiciară.

Ei au imunitate în egală măsură în timp ce călătoresc spre și de la locul de întâlnire al Parlamentului European.

Imunitatea nu poate fi invocată în caz de flagrant delict și nu poate cu atât mai mult împiedica Parlamentul european să lipsească de imunitate pe unul din membrii săi.”

PROCEDURA ÎN FAȚA COMISIEI

36. Dna Piermont a sesizat Comisia la 6 și 8 noiembrie 1989. Ea pretindea că măsurile administrative întreprinse împotriva ei în Polinezia franceză și în Noua Caledonie încălcau mai multe dispoziții din Convenție: articolul 2 din Protocolul nr. 4 (P4-2) pentru nerespectarea dreptului ei la libera circulație pe teritoriul francez; articolul 10 (art. 10) din Convenție pentru împiedicarea libertății de exprimare; articolul 14 din

Convenție combinat cu articolul 10 (art. 14+10), pentru discriminarea bazată pe originea națională.

37. Comisia, după ce a ordonat joncțiunea cererilor (nrle. 15773/89 și 15774/89), le-a admis la 3 decembrie 1992. În raportul său din 20 ianuarie 1994 (articolul 31) (art. 31), ea a conchis:

a) că măsura de expulzare din Polinezia franceză, însoțită de interdicția de intrare, nu încâlca articolul 2 din Protocolul nr. 4 (P4-2) (unanimitate), însă încâlca articolul 10 (art. 10) din Convenție (opt voturi contra șase);

b) că măsura de interdicție de intrare pe teritoriul Noii Caledonii nu încâlca nici articolul 2 din Protocolul nr. 4 (P4-2) (treisprezece voturi contra unul), nici articolul 10 (art. 10) din Convenție luat atât izolat (doisprezece voturi pentru și două împotriva), cât și combinat cu articolul 14 (art. 14+10) (unanimitate).

Textul integral al opiniei Comisiei și ale celor cinci opinii separate care îl însoțesc sunt anexate la această hotărâre¹.

CONCLUZII PREZENTATE CURȚII

38. În memoriul său, Guvernul a cerut Curții „să respingă cererea” Dnei Piermont.

39. În ceea ce privește avocatul reclamantei, el a invitat Curtea să conchidă că a fost

- „ - încălcat articolul 10 (art. 10) în Polinezia Franceză, luat atât izolat, cât și combinat cu articolul 14 (art. 14+10);
- încălcat articolul 2 din Protocolul nr. 4 (P4-2) în Polinezia franceză;
- încălcat articolul 10 (art. 10) în Noua Caledonie, luat atât izolat, cât și combinat cu articolul 14 (art. 14+10);
- încălcat articolul 2 din Protocolul nr. 4 (P4-2) în Noua Caledonie;

(...)”

ÎN DREPT

I. CU PRIVIRE LA ÎNCĂLCĂRILE PRETINSE ALE ARTICOLULUI 2 DIN PROTOCOLUL Nr. 4

40. Reclamanta a denunțat măsurile întreprinse împotriva sa, pe de o parte pe teritoriul Polineziei franceze, și pe de altă parte pe teritoriul Noii Caledonii. Conform

Nota grefierului:

1. Din motive de ordin practic textul va fi publicat doar în ediția tipărită (volumul 314 din seria A din Publicațiile Curții), dar oricine îl poate procura de la grefă.

plângerii sale, ele au încălcat dreptul ei la libera circulație garantat de articolul 2 din Protocolul nr. 4 (P4-2) care prevede:

1. „Oricine se găsește în mod legal pe teritoriul unui Stat are dreptul să circule în mod liber și să-și aleagă în mod liber reședința sa.

(...)

3. Exercițarea acestor drepturi nu poate face obiectul altor restrângeri decât acelea care, prevăzute de lege, constituie măsuri necesare, într-o societate democratică, pentru securitatea națională, siguranța publică, menținerea ordinii publice, prevenirea faptelor penale, protecția sănătății sau a moralei, ori pentru protejarea drepturilor și libertăților altora.

(...)

A. Cu privire la măsura întreprinsă în Polinezia franceză

41. Dna Piermont a susținut că intrând legal în Polinezia franceză, ea dispunea de dreptul de a circula liber pe teritoriul ei. Hotărârea de expulzare, care a fost recunoscută nelegală de tribunalul administrativ din Papeete, nu putea să aibă cel mai mic efect îasupra legalității situației sale în arhipelag. Chiar dacă i-a fost notificată atunci când ea părăsea teritoriul polinezian, ea a suferit o ingerință care nu corespundea exigențelor punctul 3 din articolul 2 din Protocolul nr. 4 (P4-2-3). De fapt, în Polinezia în martie 1986, precum și în întreg teritoriu metropolitan, era în desfășurare o campanie electorală, însă aici nu au existat tensiunări deosebite. De altfel, afirmațiile care au fost spuse nu aveau un caracter rebel susceptibil să amenințe ordinea publică.

42. Conform Guvernului, teritoriul polinezian constituia, în scopul articolului 2 din Protocolul nr. 4 (P4-2), un teritoriu separat de metropolă și aceasta dintr-un dublu motiv: în primul rând, în virtutea principiului specific legisltiv, TPO se bucură de un regim juridic deosebit de cel din Franța metropolitană (paragraful 27 de mai sus); în al doilea rând și în special, articolul 5 paragraful 4 din Protocolul nr. 4 (P4-5-4) prevede că „Teritoriul oricărui Stat la care se aplică prezentul Protocolul nr 4, în virtutea ratificării sau a acceptării sale de către respectivul Stat, și fiecare dintre teritoriile cu privire la care Protocolul se aplică, în virtutea unei declarații semnate de respectivul Stat conform prezentului articol, vor fi considerate ca teritorii distincte în sensul referirilor la teritoriul unui Stat, făcute de articolele 2 și 3. În rezultatul notificării deciziei de expulzare, reclamanta nu s-ar fi aflat legal în Polinezia .

Pe de altă parte, dacă articolul 2 din Protocolul nr 4 ar fi aplicabil, Guvernul susține că în orice caz, nu ar fi fost recunoscută încălcarea dreptului la libera circulație.

Dna Piermont nu pleca la locul reuniunilor la Paralementul european sau nu revenea de acolo, astfel ea nu putea să-și exercite imunitățile sale de parlamentar european (paragraphe 35 de mai sus). În ceea ce privește dreptul comunitar, el nu garanta în TPO nici un drept la libera circulație a muncitorilor, admițând, că interesata poate face parte din această categorie a cetățenilor din Statele Comunității (paragrafele 33-34 ci-dessus).

În fine, ingerința este justificată de grija legitimă a autorităților locale de menținere a ordinii și securității publice în Taiti.

În alternativă, în cazul în care articolul 2 (P4-2) va fi considerat aplicabil, Guvernul susține că în orice caz, nu a existat o încălcare a dreptului la libertatea de circulație. Dna Piermont nu mergea la locul de reuniune al Parlamentului european și nici nu venea de acolo, astfel încât nu putea face referință la imunitățile ce reies din calitatea sa de parlamentar european (paragraful 35 de mai sus). În ceea ce privește dreptul comunitar, el nu garantează în TPO nici un drept la libertatea de circulație a muncitorilor (admițând că interesata putea face parte din această categorie) pentru cetățenii din Statele Comunității (paragrafele 33-34 de mai sus). În fine, ingerința a fost justificată de grija legală a autorităților locale de a menține ordinea și siguranța publică în Tahiti.

43. Comisia, ținând cont de statutul juridic specific al Polineziei și de faptul că acest teritoriu trebuie să fie considerat diferit de cel al metropolei, a estimat că reclamanta, expulzată din Polinezia, nu se mai afla acolo legal și în consecință nu putea pretinde să beneficieze de dreptul la libera circulație.

44. Curtea a constatat că hotărârea de expulzare din 2 martie 1986 a fost notificată a doua zi Dnei Piermont, când ea deja era la bordul avionului (paragraful 13 de mai sus). Interesata, care nu era în misiune pentru Parlamentul european, a putut să se deplaseze la dorința sa în Polinezia de la 24 februarie la 3 martie 1986 și în această perioadă nu a suferit nici o ingerință în exercitarea dreptului său la libera circulație în sensul articolului 2 din Protocolul nr. 4(P4-2).

Ea amintește, de asemenea, că atunci când și-a depus instrumentele de ratificare, guvernul francez a declarat că Protocolul nr. 4 se va aplica „întregului teritoriu al Republicii, ținând cont, în ceea ce privește teritoriile de peste oceane, de necesitățile locale la care face referință articolul 63 (art. 63) din Convenție” (paragraful 28 de mai sus). Articolul 5 paragraful 4 din Protocolul menționat (P4-5-4) (paragraful 42 de mai sus) solicită considerarea Polineziei drept un teritoriu diferit în scopul referințelor la teritoriul unui Stat făcute de articolul 2 (P4-2). De altfel, ordonanța din 1945 cu privire la condițiile de intrare și de ședere ale strănilor în Franța nu era promulgată (paragraful 29 de mai sus). În consecință, din momentul notificării hotărârii de expulzare, reclamanta nu se mai afla legal pe teritoriul polinezian și, în consecință, nu a suferit nici o ingerință în exercitarea dreptului la libertatea de circulație garantat de dispoziția în cauză.

45. În concluzie, nu a fost încălcat articolul 2 din Protocolul nr. 4.

B. Cu privire la măsura luată în Noua Caledonie

46. Dna Piermont afirmă că intrând legal pe teritoriul Noii Caledonii, ea trebuia să poată circula liber. O măsură de expulzare a fost întreprinsă împotriva ei, calificată greșit drept o interdicție de intrare și a fost cenzurată de tribunalul administrativ din Nouméa. Realitatea acesteia nu provoacă nici o îndoială, luând în considerare faptul că a trecut

controlul vamal fără nici un incident, lucru demonstrat în mod corespunzător de ștampila din pașaportul diplomatic.

Măsura litigioasă nu era prevăzută de lege deoarece aceasta nu vorbește de posibilitatea de a interzice accesul pe teritoriu a unui străin. Ea nu era nici justificată: participarea parlamentarei la o manifestație pașnică antinucleară în Polinezia franceză, nu era de natură să justifice expulzarea ei din Noua Caledonie, teritoriu în care Franța nu efectua nici un experiment atomic. Același lucru în ceea ce privește convingerile pentru independență exprimate în Polinezia. În ceea ce privește manifestații ostile aflării ei în Nouméa, poliția trebuia să-i disperseze.

47. Guvernul susține că articolul 2 din Protocolul nr. 4 (P4-2) nu se aplică în cauză. Formulând hotărârea, calificată de Consiliul de Stat drept o decizie care „pronunța interdicția de intrare pe teritoriul Noii Caledonii a Dnei Piermont”, Înalțul Comisar avea în vedere, în mod clar, interdicția de acces pe acest teritoriu și nu expulzarea. Ștampilarea pașaportului ei de către poliția aeriană și de frontieră constituia o simplă formalitate administrativă care constata sosirea reclamantei la frontieră și controlul legalității documentelor sale. Acest control nu excludea exercitarea prerogativelor pe care Înalțul Comisar le deținea în virtutea statutului teritoriului și al împuternicirilor ordinare ale poliției în conformitate cu funcțiile sale, pentru menținerea ordinii publice. Astfel, interesata nu a fost nicicând autorizată legal de către autoritățile administrative să intre pe teritoriu. Chiar și presupunând că se afla acolo legal, considerentele ordinii publice ce permiteau restricțiile la circulația ei liberă în Polinezia le justificau și pe cele din Noua Caledonie.

48. Comisia a acceptat în esență argumentul principal al Guvernului.

49. În cauza speței, Curtea consideră că argumentul reclamantei conform căruia faptul că a trecut controlul vamal legalizează situația unei persoane pe un teritoriu este prea formalist. De fapt, într-un aeroport precum cel din Nouméa, atâta timp cât un pasager se află în incinta sa, el este susceptibil operațiilor de control. În cauza de față, Dna Piermont a fost interpellată îndată după ștampilarea pașaportului ei și i-a fost anunțată hotărârea litigioasă înainte de a părăsi aeroportul, din moment ce era încă reținută într-un local păzit de forțele poliției.

Hotărârea luată de către Înalțul Comisar al Republicii se întitulează „hotărâre ce ordonă interdicția de intrare a unui străin pe teritoriu” iar articolul 1 al său prevede interdicția menționată.

De altfel, Consiliul de Stat în decizia sa din 12 mai 1989, nu a pus în cauză natura hotărârii menționate. Deci, interesata nu s-a aflat regulamentar pe teritoriu, condiție de aplicare a articolului 2 din Protocolul nr. 4 (P4-2). Astfel nu a existat nici o încălcare a acestei dispoziții (P4-2).

II. CU PRIVIRE LA ÎNCĂLCĂRILE PRETINSE ALE ARTICOLULUI 10 (art. 10) DIN CONVENȚIE

50. Reclamanta pretinde că măsurile administrative luate împotriva ei au încălcat dreptul ei la libertatea de exprimare. Ea invocă articolul 10 (art. 10) din Convenție care prevede:

„1. Orice persoană are dreptul la libertatea de exprimare. Acest drept cuprinde libertatea de opinie și libertatea de a primi sau de a comunica informații ori idei fără amestecul autorităților publice și fără a ține seama de frontiere. Prezentul articol nu împiedică Statele să supună societățile de radiodifuziune, de cinematografie sau de televiziune unui regim de autorizare.

2. Exercițarea acestor libertăți ce comportă îndatoriri și responsabilități poate fi supusă unor formalități, condiții, restrângeri sau sancțiuni prevăzute de lege, care constituie măsuri necesare, într-o societate democratică, pentru securitatea națională, integritatea teritorială sau siguranța publică, apărarea ordinii și prevenirea infracțiunilor, protecția sănătății sau a moralei, protecția reputației sau a drepturilor altora, pentru a împiedica divulgarea de informații confidențiale sau pentru a garanta autoritatea și imparțialitatea puterii judecătorești”.

A. Cu privire la măsura luată în Polinezia franceză

1. Cu privire la existența unei ingerințe

51. Conform Dnei Piermont, măsura de expulzare însoțită de interdicție a oricărei noi intrări pe teritoriul Polineziei franceze viza cenzurarea opiniilor sale politice și exprimarea lor pe teritoriul polinezian și aceasta în pofida calității sale de membru al Parlamentului european care o autoriza să se intereseze de situația în acest teritoriu. Ea constituia, deci, o „ingerință a autorităților publice” în exercitarea dreptului ei la libertatea de exprimare.

52. Guvernul admite existența unei ingerințe, însă o califică ca fiind minimă.

53. La fel ca și Comisia, Curtea consideră că într-adevăr a existat o ingerință.

2. Cu privire la justificarea ingerinței

54. Guvernul susține că ingerința în cauză nu încălca articolul 10 (art. 10) din Convenție dintr-un triplu motiv: ea se supunea „necesităților locale” în sensul articolului 63 (art. 63) din Convenție, intra în câmpul de aplicare al articolului 16 din Convenție și satisfăcea exigențele paragrafului 2 din articolul 10 (art. 10-2).

a) Justificarea în conformitate cu articolul 63 (art. 63) din Convenție

55. Articolul 63 (art. 63) din Convenție prevede:

„1. Orice Stat poate, în momentul ratificării, sau orice alt moment ulterior, să declare, prin notificare adresată Secretarului General al Consiliului European, că (...) Convenția se va aplica tuturor teritoriilor sau unui anumit teritoriu dintre acelea ale căror relații internaționale el le asigură.

2. (...)

3. În arătatele teritorii dispozițiile (...) Convenției vor fi aplicate ținând seama de necesitățile locale.

4. (...)"

56. Conform Guvernului, „necesitățile locale” ale teritoriului Polineziei franceze legitimau ingerința. Declarația Franței, la momentul ratificării Convenției cu privire la aplicabilitatea acestui instrument în TPO (paragraful 28 de mai sus), avea valoare de rezervă. În cauza de față era vorba de particularitățile indiscutabile care protejau ordinea publică pe teritoriile Pacificului: statutul de insulă și distanța față de metropolă, dar și climatul politic tensionat pe parcursul anilor 1985-86.

57. Pentru reclamantă, Guvernul nu aduce proba existenței unei asemenea „necesități locale”. La acel moment în Polinezia nu exista nici o tulburare deosebită și simpla existență a unei campanii electorale nu justifica aplicarea articolului 63 paragraful 3 (art. 63-3). Această viziune era sprijinită de concluziile comisarului guvernului la tribunalul administrativ din Papeete atunci când examina cererea ei de a amâna termenul de a statua cu privire la executarea hotărârii din 2 martie 1986: „Noi nu vedem, din partea noastră, care necesități locale puteau amâna aplicarea prescripțiile, , din Convenție invocate în cauză.”

58. Delegatul Comisiei, referindu-se la hotărârea Tyrer împotriva Regatului Unit (25 aprilie 1978, seria A nr. 26, p. 18, paragraful 38), a estimat că Guvernul nu a adus dovada evidentă și decisivă a necesităților legate de specificul Polineziei franceze.

59. Curtea a constatat că argumentele înaintate de către Guvern se referă în special la contextul politic local tensionat însoțit de o campanie electorală și pun respectiv accentul mai mult pe circumstanțe și situații decât pe necesități. O conjunctură politică, fără îndoială delicată, însă care putea să apară și în metropolă, nu este suficientă pentru a interpreta formula „necesități locale” ca justificând o ingerință în dreptul garantat de articolul 10 (art. 10).

b) Justificarea cu privire la articolul 16 (art. 16) din Convenție

60. Articolul 16 (art. 16) din Convenție prevede:

„Nici o dispoziție a articolelor 10, 11 și 14 nu poate fi considerată ca interzicând Înaltelor Părți contractante să impună restrângeri activității politice a străinilor.”

61. Conform Guvernului, Dna Piermont nu putea beneficia de statutul ei de parlamentar european, nici de cel de cetățean european și intra astfel în câmpul de aplicare al articolului 16 (art. 16). Ea a fost invitată mai puțin în calitate sa de deputat european, decât în calitate de membru al partidului „Verzilor” germani, și și-a exprimat viziunile la manifestația cu caracter de independență, cu privire la întrebările ce implicau integritatea teritorială a țării gazdă și apărarea națională, domenii ce sunt în afara competenței comunitare. Mai mult, recunoașterea unei „cetățenii a Uniunii”, posteroară faptelor, nu juca nici un rol. În fine, Statele membre ale Comunității își rezervau prerogativa de a defini condițiile de pierdere și de obținere a cetățeniei. În consecință

oricine, care nu avea cetățenia țării în care intenționa să-și exercite libertățile garantate de articolele 10, 11 și 14 (art. 10, art. 11, art. 14) trebuiau să fie priviți ca străini.

62. Reclamanta a replicat că limitările articolului 16 (art. 16) nu aveau valoare în cazul său datorită dublei sale calități de cetățeană europeană și de deputat european. Faptul că ea era străină, în timp ce putea în virtutea funcțiilor ei să se intereseze de întreg teritoriul comunității nu i s-a părut deloc pertinent.

63. În ceea ce privește Comisia, aceasta a acceptat în esență cererea reclamantei .

64. Curtea nu poate accepta argumentul bazat pe cetățenia europeană, deoarece tratatele comunitare nu recunoșteau la acel moment o asemenea cetățenie. Cu toate acestea, ea consideră că apartenența Dnei Piermont la un Stat membru a Uniunii Europene și, în plus, calitatea de parlamentar european permite aplicarea articolului 16 (art. 16) din Convenție, mai ales că populația TPO participă la alegerea deputaților în Parlamentul european.

În concluzie, această dispoziție nu autoriza Statul să limiteze exercitarea de către reclamantă a dreptului garantat de articolul 10 (art. 10).

c) Justificarea cu privire la paragraful 2 din articolul 10 (art. 10-2)

65. Este vorba de a cerceta dacă ingerința era „prevăzută de lege”, urmărea un „scop legitim” și era „necesară într-o societate democratică”.

i. „Prevăzută de lege”

66. Conform reclamantei, ingerința care rezulta din interdicția de intrare nu era prevăzută de lege, deoarece articolul 7 din legea din 3 decembrie 1849 (paragraful 29 de mai sus) nu acorda ministrului Afacerilor Interne competența de a interzice „orice nouă intrare pe teritoriu”, așa cum indica hotărârea Înalțului Comisar în Polinezia franceză din 2 martie 1986.

67. Conform Guvernului, ingerința își avea baza legală în legea din 3 decembrie 1849 și în cea din 6 septembrie 1984 care conferă, în TPO, Înalțului Comisar al Republicii împuternicirile ministrului Afacerilor Interne (paragraful 29 de mai sus).

68. Deoarece Dna Piermont nu s-a întors în Polinezia, Curtea consideră că nu are rost să se pronunțe cu privire la interdicția de intrare. Împreună cu Comisia ea constată că hotărârea de expulzare se baza pe articolul 7 din legea din 3 decembrie 1849.

ii. „Scopul legitim”

69. Reclamanta afirmă că apărarea ordinii nu justifică expulzarea deoarece aceasta din urmă nu menționează în nici un fel că afirmațiile sale ar fi tulburat ordinea publică.

70. Conform Guvernului, ingerința incriminată urmărea două scopuri recunoscute de Convenție: apărarea ordinii și integritatea teritoriului.

71. Comisia a admis legitimitatea primului scop, însă nu s-a pronunțat cu privire la al doilea.

72. Curtea consideră că, luând în considerare circumstanțele particulare ale cauzei, ingerința urmărea două scopuri invocate de către Guvern.

iii. „Necesară într-o societate democratică”

73. În viziunea Dnei Piermont, măsura nu era nici necesară într-o societate democratică, nici proporțională scopurilor urmărite. Afirmațiile care îi sunt reproșate figurau în programa partidelor politice locale și nu amenințau nicidecum ordinea publică, precum a subliniat și tribunalul administrativ din Papeete. De fapt, situația era calmă în Polinezia în martie 1986. Intervenția litigioasă se înscria în sensul istoriei deoarece guvernul francez a suspendat testele nucleare în regiune în 1992 și în cadrul acordurilor Matignon, a recunoscut dreptul poporului caledonian la autodeterminare prin intermediul unui referendum. Reclamanta nu a făcut decât să participe la o dezbatere democratică inițiată local de către aleșii poporului pe care ea i-a întâlnit în calitate de deputat european. În speță, trebuiau puse în balanță imperativele pentru protecția ordinii publice și interesele „discutării libere a problemelor politice”. În orice caz, măsura întreprinsă nu justifica o tulburare a ordinii publice în sensul în care termenul a fost utilizat atât de jurisprudența națională cât și de cea comunitară. În fine, libertatea garantată de articolul 10 (art. 10) se exercită fără considerente de frontieră și alte soluții legale, cum ar fi urmărirea penală pentru afirmații defăimătoare, existau pentru a sancționa comportamentul incriminat.

74. Guvernul nu avea intenția să nege unui parlamentar european dreptul de a se exprima liber și de a vorbi cu reprezentanții unui partid politic recunoscut. Cu toate acestea, valorile pe care acest parlamentar le exprimă trebuie să-l stimuleze la o modalitate de exprimare respectuoasă a acestor valori. De fapt, contextul politic local tensionat și iminența unui dublu scrutin impuneau Dnei Piermont o anumită prudență, libertatea de exprimare comportând, și îndatoriri, mai ales că interesata intenționa să se exprime în calitate sa de deputat european. Or, ea a făcut afirmații destul de vehemente care puneau în discuție legalitatea republicană și structurile instituționale din Polinezia. În fine, ea nu mai putea să se plângă de o ingerință continuă deoarece, ea nu a cerut abrogarea hotărârii.

75. În ceea ce privește Comisia, ea a consideră că ingerința nu era justificată în sensul articolului 10 (art. 10). Ea a luat în considerare absența tulburărilor în arhipelag provocate de adoptarea poziției de către reclamantă și riscul de a descuraja, prin măsuri de această natură, personalitățile politice de a contribui la discuțiile politice a întrebărilor controversate.

76. Curtea amintește că libertatea de exprimare constituie unul din fundamentele esențiale ale unei societăți democratice, una din condițiile primordiale ale progresului său. Sub rezerva paragrafului 2 din articolul 10 (art. 10-2), ea este aplicabilă nu doar „informațiilor” sau „ideilor” care sunt favorabil obținute sau considerate drept inofensive sau indiferente, însă și celor care ofensează, șochează sau îngrijorează; acestea sunt cerute de pluralism, toleranță și de spiritul de transparență fără care nu există „societatea democratică” (hotărârea Castells împotriva Spaniei din 23 aprilie 1992, seria A nr. 236, p. 22, paragraful 42). Un adversar al ideilor și al pozițiilor oficiale trebuie să poată să-și găsească locul pe arena politică. „Prețioasă pentru fiecare, libertatea de exprimare este îndeosebi de prețioasă pentru aleșii poporului (...). Prin urmare, ingerințele la libertatea [sa] de exprimare (...) cere Curții să efectueze un control din cele mai stricte” (*ibidem*, pp. 22-23, paragraful 42).

Libertatea discuțiilor politice fără îndoială nu are un caracter absolut. Un Stat contractant poate să o supună unor „restricții” sau „sanțiuni”, însă Curții îi revine să statueze în ultimul rând asupra compatibilității lor cu libertatea de exprimare așa cum e prevăzută de articolul 10 (art. 10) (*ibidem*, p. 23, paragraful 43).

77. În ceea ce privește Curtea, atmosfera politică care domnea la moment în Polinezia franceză și perspectiva unui dublu scrutin aveau o anumită pondere (paragraful 9 de mai sus). Atitudinea reclamantei, ale cărei idei politice erau cunoscute, putea desigur să aibă un impact deosebit asupra climatului politic. Mai mult, la sosirea ei, ea a fost invitată să manifeste o anumită rezervă în intervențiile sale.

Cu toate acestea, afirmațiile care i-au fost reproșate Dnei Piermont au fost spuse în cursul unei manifestații pacifiste autorizate. La nici un moment parlamentara europeană nu a apelat la violență sau dezordine. Ea a luat cuvântul pentru a sprijini revendicările antinucleare și de independență exprimate de mai multe partide locale. Intervenția sa se înscria stfel în cadrul unei dezbateri democratice în Polinezia. În plus, manifestația nu a fost urmată de nici o dezordine și Guvernul nu a demonstrat că luarea poziției de către reclamantă ar fi cauzat tulburări în Polinezia. Conform tribunalului administrativ din Papeete, afirmațiile menționate „nu prezentau nici un caracter rebel și nici nu puteau constitui în sine un risc serios de perturbare a ordinii publice”. Mai mult ca atât, dacă hotărârea de expulzare a fost notificată înainte de plecarea reclamantei, ea a fost adoptată a doua zi după manifestația litigioasă. Nimic nu indică că Înalțul Comisar al Republicii avea intenția de a lua o măsură pur simbolică.

Astfel, nu a fost stabilit un echilibru just între interesul general care cerea prevenirea dezordinii și respectarea integrității teritoriale, pe de o parte, și libertatea de exprimare a Dnei Piermont, pe de altă parte.

78. Pe scurt, deoarece măsura nu a fost necesară într-o societate democratică, a existat o încălcare a articolului 10 (art. 10).

B. Cu privire la măsura luată în Noua Caledonie

1. Cu privire la existența unei ingerințe

79. Reclamanta susține că articolul 10 (art. 10) din Convenție nu solicită pentru a fi aplicat nici intrarea pe teritoriu, nici șederea legală. Din cauza măsurii luate împotriva sa, ea nu a putut să-și întâlnească gazdele pe teritoriul caledonian, care doreau să discute cu ea și să se exprime.

80. Conform Guvernului și Comisiei, imposibilitatea pentru Dna Piermont de a-și exercita dreptul său la libertatea de exprimare pe acest teritoriu constituie o consecință necesară de refuz de intrare, măsură care în sine este în conformitate cu Convenția.

81. Curtea nu împărtășește această opinie. Hotărârea de interdicție a intrării adoptată de către Înalțul Comisar al Republicii se analizează drept o ingerință în exercitarea dreptului garantat de articolul 10 (art. 10), deoarece, fiind reținută în aeroport, interesata nu a putut să intre în contact cu personalitățile politice care au invitat-o și să-și exprime ideile.

2. Cu privire la justificarea ingerinței

82. Reclamanta reia *mutatis mutandis* argumentele sale cu privire la măsura luată împotriva ei în Polinezia franceză. Ea a subliniat faptul că ingerința nu a fost prevăzută de lege deoarece era vorba de o hotărâre care ordona interdicția de intrare pe teritoriu, măsură care nu era vizată de articolul 7 din legea din 1849 (paragraful 29 de mai sus). Desigur, situația era mai puțin calmă în Noua Caledonie, decât în Polinezia, însă Guvernul francez dispunea în teritoriu de forțe importante de menținere a ordinii, care nu ar fi întâlnit dificultăți în a opri și apoi a dispersa o manifestație de patruzeci de militanți împotriva independenței.

83. Guvernul a adăugat la argumentele lor cu privire la prima măsură afirmația conform căreia în Noua Caledonie domina o atmosferă mai polemică. Tensiunea între militanții pentru independență și partizanii menținerii teritoriului în Republica franceză a devenit exasperantă în 1985 și la începutul lui 1986, perioadă marcată de numeroase atentate împotriva edificiilor publice. Bunuri mobiliare și imobile ale militanților pentru independență au fost distruse și aceasta a dus la represalii, incendii și aruncări de pietre. Anunțul sosirii Dnei Piermont în Nouméa a contribuit la amplificarea acestei tensionări, precum o demonstrează incidentele din aeroport. Interdicția de intrare era în consecință în totalitate justificată de autorități pentru a menține ordinea publică.

84. Curtea admite că măsura era prevăzută de lege. Ea face trimitere la concluziile comisarului guvernului pe lângă tribunalul administrativ din Nouméa: chiar dacă sunt unele dubii cu privire la aplicabilitatea articolului 7 din legea din 3 decembrie 1849 în cauza de față în care nu era vorba despre o expulzare în sensul strict, însă de o interdicție de intrare, Înalțul Comisar putea utiliza împuternicirile poliției generale pentru a interzice reclamantei, din motive de securitate publică, de a intra în Noua Caledonie.

85. În ceea ce privește proporționalitatea, Curtea amintește importanța atașată libertății de exprimare. Comportamentul reclamantei și frica că aceasta își va exprima pe teritoriul opiniile cu privire la subiecte delicate puteau explica motivele refuzului care i-a împiedicat intrarea pe teritoriul caledonian. Chiar dacă climatul politic era tensionat și dacă sosirea Dnei Piermont a provocat o manifestație ostilă, Curtea nu evidențiază nici o diferență substanțială în situația interesatei în ceea ce privește cele două teritorii. Motivele care au făcut-o să conchidă că măsura întreprinsă în Polinezia franceză nu era justificată în ceea ce privește exigențele paragrafului 2 din articolul 10 (art. 10-2) o conduc la o constatare identică pentru Noua Caledonie.

86. În concluzie, a existat o încălcare a articolului 10 (art. 10)

III. CU PRIVIRE LA ÎNCĂLCĂRILE PRETINSE ALE ARTICOLULUI 14 DIN CONVENȚIE COMBINAT CU ARTICOLUL 10 (art. 14+10)

87. Invocând articolul 14 din Convenție, combinat cu articolul 10 (art. 14+10), Dna Piermont pretinde ca fi victimă a unei discriminări în comparație cu cetățenii francezi care locuiesc în Polinezia și în Noua Caledonie. Străinii nu se pot bucura de dreptul asigurat de articolul 10 (art. 10).

88. Guvernul a combătut această teză bazându-se pe absența elementelor din dosar pentru măsura adoptată în Polinezia și pe lipsa aplicabilității articolului 14 (art. 14) pentru cea adoptată în Noua Caledonie.

89. În ceea ce privește Comisia, ea nu consideră necesar de a se plasa pe terenul articolului 14 în ceea ce privește măsura luată în Polinezia. Ea reamintește că reclamanta neintrând în Noua Caledonie, nu a putut să-și exercite drepturile garantate de articolele 10 și 14 (art. 10, art. 14).

90. Luând în considerare concluziile sale cu privire la articolul 10 (art. 10), Curtea a hotărât că este inutil de a cerceta dacă a existat o încălcare a articolului 14 combinat cu articolul 10 (art. 14+10).

IV. CU PRIVIRE LA APLICAREA ARTICOLULUI 50 (art. 50) DIN CONVENȚIE

91. În termenii articolului 50 (art. 50) din Convenție,

„Dacă decizia Curții declară că o decizie sau o măsură dispusă de o autoritate judiciară sau de oricare altă autoritate a unei Părți contractante este în întregime sau parțial în opoziție cu obligațiunile ce decurg din (...) Convenție și dacă dreptul intern al acelei Părți nu permite să se steargă decât incomplet consecințele acestei decizii sau ale acestei măsuri, decizia Curții acordă, dacă este cazul, părții lezate o reparație echitabilă.”

A. Daune

92. Pentru daune morale, Dna Piermont a solicitat o indemnizație de 200 000 franci francezi (FRF). Ea motivează această sumă prin interdicția de intrare în cele două teritorii și prin modul disprețuitor în care autoritățile franceze, în special cele din Noua Caledonie, au tratat-o.

93. După exemplul Guvernului și delegatului Comisiei, Curtea a estimat că constatările de încălcare a articolului 10 (art. 10) constituie în sine o satisfacție echitabilă suficientă, mai ales că reclamanta nu a cerut abrogarea măsurii de interdicție (paragraful 25 de mai sus).

B. Costuri și cheltuieli

94. Cu titlu de costuri și cheltuieli aferente instanțelor din în Papeete și Nouméa și apoi în fața organelor Convenției, Dna Piermont solicită o sumă de 489 654,40 FRF, pentru care a furnizat detalii. Ea solicită, de asemenea, rambursarea sumei de 60 000 FRF pentru cheltuielile sale personale ce cuprindeau despăgubirea pentru biletul de avion Tokyo-Bonn, deplasările pentru a consulta avocații și a asista la audieri în fața Comisiei și Curții, precum și alte cheltuieli, la care ea adaugă 15 267 mărci germane care reprezintă prețul biletului de avion Nouméa-Bonn neutilizat din cauza îmbarcării sale într-un avion cu destinația Tokyo.

95. Guvernul și delegatul Comisiei lasă la discreția Curții aprecierea costurilor și cheltuielilor efective și utile pe care le-a pretins reclamanta.

96. Curtea a constatat în special că cererile Dnei Piermont au fost realizate parțial și a recurs la serviciile a trei avocați. Statuând în echitate, în baza informațiilor pe care le avea și a propriei jurisprudențe în materie, ea îi acordă 80 000 FRF.

DIN ACESTE MOTIVE, CURTEA

1. *Hotărâște*, în unanimitate, că nu a fost încălcat articolul 2 din Protocolul nr. 4 (P4-2) în ceea ce privește măsura întreprinsă în Polinezia franceză;
2. *Hotărâște*, în unanimitate, că nu a existat o încălcare a articolului 2 din Protocolul nr. 4 (P4-2) în ceea ce privește măsura întreprinsă în Noua Caledonie;
3. *Hotărâște* prin cinci voturi pentru și patru împotrivă că a existat o încălcare a articolului 10 (art. 10) din Convenție în ceea ce privește măsura întreprinsă în Polinezia franceză;
4. *Hotărâște* cu cinci voturi contra patru că a existat o încălcare a articolului 10 (art. 10) din Convenție în ceea ce privește măsura întreprinsă în Noua Caledonie;

5. *Hotărâște* în unanimitate că nu este necesară examinarea cauzei sub aspectul articolului 14 din Convenție combinat cu articolul 10 (art. 14+10);
6. *Hotărâște* în unanimitate că această hotărâre constituie în sine o satisfacție echitabilă suficientă în ceea ce privește prejudiciul moral pretins;
7. *Hotărâște* în unanimitate că Statul pârât trebuie să-i achite reclamantei în termenul de trei luni, 80 000 (optzeci de mii) franci francezi pentru costuri și cheltuieli;
8. respinge în unanimitate cererea de satisfacție echitabilă pentru surplus.

Realizată în franceză și în engleză și pronunțată în public la Palatul Drepturilor Omului, Strasbourg, la 27 aprilie 1995.

Rolv RYSSDAL
Președinte

Herbert PETZOLD
Grefier

La această hotărâre sunt anexate, în conformitate cu articolele 51 paragraful 2 (art. 51-2) din Convenție și 53 paragraful 2 din regulamentul A, opinia comună parțial disidentă a Dlui Ryssdal, Dlui Matscher, Sir John Freeland și a Dlui Jungwiert.

Parafat: R. R.

Parafat: H. P.

OPINIA COMUNĂ PARȚIAL DISIDENTĂ A DNILOR JUDECĂTORI RYSSDAL,
MATSCHER
Sir John FREELANDER ȘI JUNGWIERT

I. Articolul 10 (art. 10)

1. Nu putem fi de acord cu concluziile majorității în ceea ce privește compatibilitatea cu articolul 10 (art. 10) din Convenție a măsurilor luate împotriva Dnei Piermont în Polinezia și în Noua Caledonie.

A. Polinezia franceză

2. Admitem că măsura de expulzare, însoțită de o interdicție a unei noi intrări în Polinezia franceză, constituia o „ingerință a autorității publice” în exercitarea dreptului reclamantei la libertatea de exprimare. Punctul nostru de vedere diferă de cel al majorității în ceea ce privește întrebarea de a cunoaște dacă ingerința se justifică.

Justificarea cu privire la articolul 63 (art. 63)

3. Chiar dacă, după cum face concluzia hotărârea, argumentele înaintate de către Guvern nu stabilesc că situația în Polinezia franceză avea nevoie de ingerința în cauză, considerăm că circumstanțele într-un asemenea teritoriu - îndepărtat de metropolă după cum și este și aflat într-o atmosferă politică a epocii - poate foarte bine, datorită consecințelor potențiale asupra ordinii publice sau integrității teritoriale, să reprezinte „necesitățile locale” care trebuie luate în considerare în sensul articolului 63 (art. 63). Noi nu vom merge până a face concluzia că faptul de a „lua în considerare” această situație permite fără doar și poate de a deduce că în speță ingerința era justificată. Acest fapt ajută mai mult alegerea sub ce aspect trebuie examinată problema unei eventuale justificări în sensul paragrafului 2 din articolul 10 (art. 10-2) .

Justificarea cu privire la articolul 16 (art. 16)

4. Hotărârea afirmă, fără motive de susținere, că „apartenența Dnei Piermont la un Stat membru al Uniunii Europene și în plus, calitatea sa de parlamentar european nu permite neaplicarea articolului 16 (art. 16) din Convenție, mai ales că populația TPO participă la alegerea deputaților în Parlamentul european” (paragraful 64). Iată ce adaugă, pe cale judiciară, o nouă imunitate celei pe care Statele membre o consideră corespunzătoare pentru membrii Parlamentului european, în termenii protocolului cu privire la privilegiile și imunitățile Comunităților europene, semnat la 8 aprilie 1965 (paragraful 35). Nu suntem de acord cu această abordare. La epoca faptelor (adică înainte ca tratatele comunitare să recunoască o cetățenie europeană – hotărârea recunoaște), Dna Piermont, cetățeană de naționalitate germană, era incontestabil o străină din punctul de vedere al dreptului francez, în pofida calității sale de membru al Parlamentului european (și campania electorală în desfășurare la epocă nu avea legătură cu Parlamentul

european). Iată de ce noi estimăm că trebuie de luat în considerare articolul 16 (art. 16) ca având cel puțin o anumită utilitate: referința sa la „străini” este lipsită de ambiguitate și nu prevede direct excepții; pentru a o deduce sunt necesare motive convingătoare despre care nu suntem convinși că există în cauză.

5. Cu toate acestea nu reiese totuși că, chiar dacă articolul 16 (art. 16) este aplicabil, Statul gazdă poate impune o oarecare restricție asupra activității politice a unui străin fără a contraveni articolului 10 (art. 10). Trebuie de fapt să ținem cont de internaționalizarea sporită a politicii în lumea contemporană și, în ceea ce privește cauza speței, de interesul pe care, în zilele noastre, un parlamentar european îl poate avea pentru treburile unui teritoriu al Comunității. Ținând cont de această evoluție, poate fi necesar de limitat restricțiile activității politice a străinilor autorizați de articolul 16 (art. 16). Luând în considerare aceasta și ținând cont de abordarea adoptată de către Curte în hotărârea *Groppera Radio AG și alții împotriva Elveției* din 28 martie 1990 (seria A nr. 173) când a interpretat cea de-a treia frază din paragraful 1 din articolul 10 (art. 10-1), admitem că obiectul și scopul articolului 16 (art. 16) trebuie să fie examinate, la fel și fraza menționată anterior, în contextul paragrafului 2 din articolul 10 (art. 10-2). În special, dacă este vorba de examinarea caracterului proporțional al ingerinței la libertatea de exprimare a Dnei Piermont, trebuie luat în considerare principiul consacrat de articolul 16 (art. 16).

Justificarea cu privire la paragraful 2 din articolul 10 (art. 10-2)

6. Recunoaștem că, din motivele indicate în hotărâre, ingerința era prevăzută de lege și avea un scop legitim.

7. În ceea ce privește faptul de a cunoaște dacă ingerința era „necesară într-o societate democratică”, concluzia noastră cu privire la problema caracterului de proporționalitate diferă de cea a majorității. Ținând cont – în măsura în care noi o considerăm justificată din motivele menționate anterior – pe de o parte, de situația locală în sensul articolului 63 (art. 63) și, pe de altă parte, de calitatea de străină a Dnei Piermont în sensul articolului 16 (art. 16), nu credem că ingerința în cauză era disproporțională scopului urmărit. La acel moment, în Polinezia domnea o atmosferă de tensionare considerabilă și intervenția reclamantei în campania electorală putea în mod rezonabil să fie considerată susceptibilă de a provoca tulburări. Acesta este motivul pentru care, la sosirea sa pe teritoriu, autoritățile i-au cerut să dea dovadă de discreție în declarațiile sale publice. Cu toate acestea interesata a exprimat în public și în termeni care nu erau temperați opinii cu privire la probleme sensibile precum independența teritoriului sau testările nucleare în Pacific.

8. De altfel, forța practică a ingerinței a fost foarte limitată. Pe parcursul vizitei sale ea și-a exprimat liber punctul său de vedere. Hotărârea de expulzare și interdicția de intrare nu i-au fost notificate decât la momentul decolării. Astfel ea nu a stabilit că expulzarea sau interdicția de intrare implicau pentru ea un prejudiciu serios.

9. Iată de ce noi suntem convinși de faptul că, ținând cont de marja de apreciere lăsată autorităților, ingerința în cauză poate fi considerată în mod rezonabil ca fiind proporțională scopului urmărit. În consecință conchidem că tratamentul ce i-a fost aplicat Dnei Piermont în Polinezia franceză nu a dus la încălcarea articolului 10 (art. 10).

B. Noua Caledonie

10. Curtea a conchis că Dna Piermont, fiind anunțată de interdicția de intrare, după ce a fost reținută timp de câteva ore în aeroportul din Nouméa, fiind supravegheată de forțele de poliție, nu se mai afla regulamentar pe teritoriul Noii Caledonii, și în consecință că nu a existat o încălcare a articolului 2 din Protocolul nr. 4 (P4-2). Reținerea sa la aeroport înainte ca hotărârea să fie luată și apoi până la plecarea ei spre Tokyo fiind o parte inevitabilă a refuzului – regulamentar în conformitate cu obligațiile care decurg din Convenție (după cum a constatat Curtea) – intrarea ei pe teritoriu, nu constituia deci o ingerință în drepturile sale în ceea ce privește articolul 10 (art. 10): fiindu-i interzis să intre pe teritoriu, Dna Piermont nu putea să-și exercite aceste drepturi. Iată de ce conchidem că măsurile întreprinse împotriva ei în Noua Caledonie nu implicau încălcarea articolului 10 (art. 10).

11. Totuși, chiar dacă interdicția de intrare și reținerea reclamantei la aeroport trebuiau, după cum a conchis majoritatea, să constituie o ingerință în drepturile garantate de articolul 10 (art. 10), noi considerăm că ingerința este justificată. De fapt, climatul politic în Noua Caledonie era mai tensionat decât în Polinezia franceză și sosirea Dnei Piermont a provocat o manifestație ostilă a patruzeci de activiști. Urmând același raționament ca cel menționat anterior în ceea ce privește tratamentul care i-a fost aplicat în Polinezia franceză conchidem că măsura era proporțională scopului urmărit.

12. Deci, nu constatăm nici o încălcare a articolului 10 (art. 10) fiind vorba de măsuri întreprinse împotriva Dnei Piermont în Noua Caledonie.

II. Cu privire la articolul 14 combinat cu articolul 10 (art. 14+10)

13. Atunci când Curtea a votat, am considerat că nu era necesară examinarea cauzei sub aspectul articolului 14 din Convenție combinat cu articolul 10 (art. 14+10). Cu toate acestea, dacă Curtea ar fi examinat plângerea, am fi conchis absența încălcării. Nu există nici o dovadă care să ateste faptul că tratamentul care i-a fost aplicat reclamantei era diferit de cel care i-ar fi fost aplicat altei persoane într-o situație similară. Cel puțin din acest motiv, reclamanta nu a stabilit existența plângerii în conformitate cu articolul 14 combinat cu articolul 10 (art. 14+10) nu a fost stabilită.